Nr 226.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till grunder för dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1922—1923 åt dels kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, dels ock innehavare av prästerliga emeritilöner; given Stockholms slott den 14 mars 1922.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts,
Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Olof Olsson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 mars 1922.

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena Branting, statsråden Lindqvist, Thorsson, Olsson, Sandler, Nothin, Svensson, Hansson, Åkerman, Linders, Schlyter, Örne.

Departementschefen, statsrådet Olsson anför härefter:

Dyrtidstillägg åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat m. fl. prästmän.

Jag anhåller nu att få för Kungl. Maj:t anmäla frågan om beredande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1922—1923 åt de präster, som fått sina löneförmåner reglerade genom 1910 års prästerliga avlöningslagar.

Det torde därvid vara lämpligt att till en början lämna en redogörelse för gällande bestämmelser i ämnet.

De grundläggande stadgandena rörande prästernas dyrtidstillägg finnas intagna i den efter riksdagens och kyrkomötets hörande utfärdade lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner.

I lagen meddelas, bland annat, den bestämmelsen, att kyrkofonden ej får för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda.

Genom lag den 22 april 1921 (nr 192) har ett tillägg till denna bestämmelse gjorts av innehåll, att, därest med iakttagande av angivna begränsning skäligt krigstidsunderstöd icke kan beredas prästerskapet, då må, där särskilda skäl föreligga, för ändamålet användas jämväl ytterligare belopp, icke överstigande den kapitalökning, fonden intill närmast föregående kalenderår vunnit efter den 31 december 1918.

Vad kontraktsprostarna beträffar, bereddes möjlighet till dyrtidstillägg först genom lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar.

De närmare bestämmelserna om prästernas dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1921—1922 återfinnas i *dels* kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 461) angående dyrtidstillägg för sagda ecklesiastikår åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster, *dels ock* kungörelsen samma dag (nr 462) angående dyrtidstillägg för nämnda tid åt innehavare av prästerliga emeritilöner.

De i kungörelsen den 29 juni 1921 meddelade bestämmelserna angående dyrtidstilläggets storlek kommo att gälla under första och andra kvartalen av ecklesiastikåret. Därefter blevo på grund av indextalets nedgång och den därav föranledda minskningen av statstjänstemännens dyrtidstillägg de till prästerna utgående dyrtidstilläggen föremål för sänkning först genom kungörelsen den 28 oktober 1921 (nr 629) och därefter genom kungörelsen den 13 januari 1922 (nr 15).

De vidtagna sänkningarna hava varit så avpassade, att den från början bestämda relationen mellan det till prästerna under ecklesiastikåret utgående dyrtidstillägget och statstjänstemännens tillägg under motsvarande tid blivit bevarad.

Dyrtidstillägg åt *innehavare av prästerliga emeritilöner* utgår jämlikt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 462) efter i huvudsak enahanda grunder som tillägget för år 1921 till statens pensionärer med tillämpning av s. k. glidande skala.

Dyrtidstillägget för de prästerliga pensionärerna skall utgå i visst förhållande till ett för varje kvartal gällande grundtal. Såsom grundtal för första kvartalet av ecklesiastikåret skall gälla det grundtal, som ägt tillämpning i fråga om beräkning av dyrtidstillägg åt statens pensionärer under första kvartalet av kalenderåret 1921, såsom grundtal för ecklesiastikårets andra kvartal det grundtal, som legat till grund för statspensionärernas dyrtidstillägg under kalenderårets andra kvartal o. s. v.

Dyrtidstillägget för den del av emeritilönen, som utgör 175 kronor för kvartal, skall utgå efter ett procenttal, som motsvarar grundtalet, under det att tillägget för den del av emeritilönen, som överstiger 175 kronor för kvartal, skall utgå efter ett procenttal, som motsvarar femtiofem hundradelar av grundtalet. Beträffande emeritus, vilken den 1 maj 1921 på grund av försörjningsplikt underhöll barn, som icke uppnått 16 års ålder, skall den del av emeritilönen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter ett procenttal, motsvarande grundtalet, ökas med 25 kronor för varje dylikt barn.

Jämförelse mellan prästernas och statstjänstemännens dyrtidstillägg.

De sålunda fastställda grunderna för bestämmandet av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1921—1922 åt *de i tjänst varande prästmännen* avvika i någon mån från dem, som varit gällande i fråga om statens befattningshavare under kalenderåret 1921.

Med hänsyn till de säregna grunder, varefter det ordinarie prästerskapets löner utmätas, samt de regler, som gälla för bestridandet av kostnaden för det till samma prästmän utgående dyrtidstillägget, ansåg man, då systemet med s. k. glidande skala började användas för statstjänstemännens del, icke lämpligt att övergå till samma system beträffande de i tjänst varande prästmännen. Dessas dyrtidstillägg har därför under ecklesiastikåren 1919—1920, 1920—1921 och 1921—1922 utgått efter ett system med fixa belopp. För att bereda möjlighet att under ecklesiastikårets lopp vidtaga eventuellt nödig jämkning i det prästerna tilldelade dyrtidstillägget har emellertid Kungl. Maj:t erhållit bemyndigande att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg beräknades, under året bleve föremål för sänkning förordna, att det till prästerna

utgående tillägget skulle undergå skälig minskning. Med anledning härav har för ecklesiastikåren 1919—1922 stadgandet om tilläggets storlek formulerats på sådant sätt, att bestämmelsen förklarats skola gälla allenast tills vidare och intill dess Kungl. Maj:t annorluna förordnade.

Såsom förut nämnts har med stöd av detta bemyndigande dyrtidstillägget undergått sänkning såväl vid ingången av tredje som vid ingången av fjärde kvartalet av ecklesiastikåret 1921—1922.

Med hänsyn till de naturaförmåner och tjänstbarheter, som tillförsäkrats en stor del av prästerskapet i samband med de förutvarande bostadsboställenas utarrendering, och vilka givetvis medföra en ej oväsentlig lättnad i dyrtidens tryck, har det beträffande ecklesiastikåret 1918—1919 och senare ecklesiastikår ansetts skäligt, att de i tjänst varande prästernas dyrtidstillägg bleve föremål för någon nedsättning i jämförelse med statstjänstemännens. Från och med ecklesiastikåret 1919—1920 har det till prästerna utgående tillägget utmätts så, att det skulle komma att ligga omkring 7 procent under statstjänstemännens. Denna minskning har ansetts lämpligen böra drabba det procentuella tillägget.

Övriga avvikelser från de för statstjänstemännen gällande bestämmelserna, vilka avvikelser i regel varit föranledda av hänsyn till det egenartade prästerliga avlöningssystemet, torde icke vara av beskaffenhet att behöva särskilt beröras.

Dyrtidstillägget för ecklesiastikåret 1922—1923.

Efter denna återblick på de bestämmelser, som reglera grunderna för prästernas dyrtidstillägg under nu löpande ecklesiastikår, ber jag att få övergå till frågan om beredande av dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1922—1923.

Utredning i nämnda hänseende har enligt Kungl. Maj:ts uppdrag verkställts av kyrkofondskommittén, som jämväl uppgjort förslag till nödiga författningsbestämmelser i ämnet.

I fråga om de allmänna grunderna för dyrtidstilläggets utmätande yttrar kommittén i sitt den 6 mars 1922 dagtecknade utlåtande följande:

I likhet med vad tidigare varit fallet synes beträffande det till prästerna under ecklesiastikåret 1922—1923 utgående dyrtidstillägget såsom allmän regel böra gälla, att de grunder, som kunna komma att fastställas för utmätande av statstjänstemännens och statspensionärernas dyrtidstillägg för motsvarande tidrymd, böra i tillämpliga delar vara normerande jämväl för prästernas tillägg.

Dyrtidstilläggets storlek.

a) De i tjänst varande prästmännen.

I proposition (nr 84) till 1922 års riksdag angående dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst hava för befattningshavarna i de icke nyreglerade verken i fråga om tilläggets storlek föreslagits vissa bestämmelser att tillämpas från och med den 1 april 1922.

Då det gäller att med utgångspunkt från de normer, vilka föreslagits skola äga tillämpning å statstjänstemännens dyrtidstillägg, bestämma de grunder, som böra tillämpas i fråga om tillägget åt de i tjänst varande prästmännen, bör först beaktas, att prästernas tillägg på grund av förut antydda orsaker hittills icke ansetts böra utgå efter systemet med glidande skala, utan under form av *dels* ett fixt dagtillägg och *dels* visst procentuellt tillägg å löneförmånerna, båda dessa tillägg till sin storlek bestämda för hela ecklesiastikåret, ehuru med rätt för Kungl. Maj:t att förordna om nedsättning av beloppen.

Levnadskostnadsindex, vilken för fjärde kvartalet 1920 uppgick till 281 och för fjärde kvartalet 1921 till 231, har för första kvartalet av år 1922 fastställts till 216. Sedan de beräkningar verkställdes, på vilka den senaste indexsättningen grundade sig, har det allmänna prisfallet fortgått. Det lider därför ej något tvivel, att icke indextalet för andra kvartalet 1922 kommer att något understiga det för första kvartalet fastställda. I propositionen angående statstjänstemännens dyrtidstillägg har medeltalet för andra, tredje och fjärde kvartalen år 1922 beräknats till 200 samt för första och andra kvartalen år 1923 till 190. Vid sådant förhållande har kommittén ansett sig böra till grund för sina beräkningar och förslag beträffande det kommande ecklesiastikåret lägga indextalet 200. Skulle det under ecklesiastikårets senare del visa sig, att det sålunda antagna medeltalet är för högt, bör naturligen erforderlig sänkning av dyrtidstillägget äga rum.

Mot ett indextal av 200, d. v. s. en levnadskostnadsökning av 100 procent, svarar, om man använder ovanberörda regel för grundtalets bestämmande, ett grundtal av 90. Kommittén har därför i det följande utgått ifrån, att prästernas dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1922—1923 borde, under tillämpning så långt sig göra låter av förut angivna grunder, utmätas med utgångspunkt från ett grundtal av 90.

För statstjänstemännens del har man skilt mellan familjeförsörjare å ena sidan och icke-familjeförsörjare å den andra. Inom den förstnämnda gruppen skola olika regler gälla för familjeförsörjare med en familjemedlem, med två familjemedlemmar, med tre familjemedlemmar o. s. v. Bland icke-familjeförsörjare skiljer man mellan sådana, som uppnått, och sådana, som icke uppnått 25 års ålder. Även i fråga om prästerna torde det vara lämpligt iakttaga nu berörda distinktioner, av skäl, som senare skola anföras, med undantag dock för den sist angivna.

Den förhöjning i dyrtidstillägget, som skulle tillgodokomma en statstjänsteman med *en* familjemedlem att försörja för de första 85 kronorna av månadslönen, motsvarar 41 procent å sagda andel av månadslönen.[1]) Ifrågavarande förhöjning utgör således, för hela året räknat, 41 procent av 1,020 kronor, d. v. s.

---

[1]) $90 - \frac{55}{100} \cdot 90 = 41.$

418 kronor 20 öre, vilket sistnämnda belopp svarer mot att dagtillägg av ungefär 1 krona 15 öre för dag. För varje familjemedlem utöver den första skulle förhöjningen i tillägget ökas med 41 procent av 180 kronor, d. v. s. 73 kronor 80 öre, motsvarande en ökning i dagtillägget med omkring 20 öre. Om prästerna, vilka samtliga åtnjuta en avlöning, överstigande 85 kronor för månad, skulle vara fullt likställda med statens befattningshavare, borde de följaktligen erhålla *dels* ett dagtillägg å 1 krona 15 öre, vilket belopp skulle ökas med 20 öre för varje familjemedlem utöver den första, *dels ock* ett procentuellt tillägg, utgående med 49[1]) procent av avlöningsförmånerna.

Såsom förut framhållits, har man med hänsyn till de naturaförmåner av olika slag, som de flesta präster fått sig tillförsäkrade, hittills utgått ifrån, att prästernas dyrtidstillägg borde ligga något under statstjänstemännens, och har man under de sista åren i sådant hänseenden ansett, att en skillnad av 7 procent kunde vara skälig. Enligt kommitténs mening föreligger ej skäl att för instundande ecklesiastikår öka eller minska detta avstånd. Prästernas dyrtidstillägg synes därför böra utgå med *dels* dagtillägg å 1 krona 15 öre, vilket för varje familjemedlem utöver en ökas med 20 öre, *dels ock* procentuellt tillägg å 42 procent.

För statens befattningshavare har föreslagits visst maximum för de löneförmåner, varå dyrtidstillägg får beräknas, nämligen 1,250 kronor per månad, d. v. s. 15,000 kronor för år räknat. Enär de högst avlönade prästmännen i nyreglerade pastorat — med undantag för domprosterna, vilkas löneförmåner kunna uppgå till 10,000 kronor — åtnjuta en årlig lön av 8,000 kronor, samt således dessa prästmäns avlöningsförmåner, även med inberäknande av tillfällig löneförbättring och eventuell hyresersättning, avsevärt understiga det för statstjänstemännen vid beräknande av dyrtidstillägg stadgade lönemaximum, torde någon bestämmelse om dylikt maximum icke vara erforderlig för prästernas del.

Då det endast torde finnas ett mycket obetydligt antal prästmän, som icke uppnått 25 års ålder, synes icke vara påkallat att vid dyrtidstilläggets utmätande tillämpa särskilda regler i fråga om dessa. Vad de icke familjeförsörjande prästerna beträffar, torde därför dyrtidstillägget i samtliga fall böra utgå med $^{9}/_{10}$ av det belopp, som för motsvarande avlöning skulle hava tillkommit prästman med en familjemedlem.

Emeriti.

Proposition till 1922 års riksdag angående dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst med flera pensionärer har ännu icke avlämnats. Enligt vad kommittén inhämtat, torde emellertid för tilläggets utgående komma att föreslås grunder, som i vissa avseenden något avvika från de för närvarande gällande. Dessa nya grunder torde — till den del de äro av intresse i här förevarande ärende — komma att innebära i huvudsak följande.

Pensionärernas dyrtidstillägg skall beräknas med ledning av det grundtal, som fastställts för bestämmande av dyrtidstillägg åt statens i tjänst varande be-

---

[1]) $\frac{55}{100} \cdot 90 = 49{,}5$, vilket tal skall avrundas nedåt till 49.

fattningshavare.[1]) Vid tilläggets beräknande skola gälla olika normer, allt eftersom pensionen ifråga kan betraktas såsom nyreglerad eller icke.

Dyrtidstillägget åt de icke nyreglerade pensionärerna skall utmätas efter i huvudsak samma regler, som gälla för tillägget åt de i tjänst varande ännu icke nyreglerade befattningshavarna. Dyrtidstillägg efter ett procenttal, motsvarande grundtalet, skall dock utgå endast å de första 60 kronorna av den månatliga pensionen (beträffande statstjänstemännen de första 85 kronorna av månadslönen). För varje på grund av försörjningsplikt underhållet barn under 16 år skall den del av månadspensionen, för vilken dyrtidstillägget beräknas efter ett procenttal motsvarande grundtalet, ökas med 10 kronor (i fråga om statstjänstemännen med 15 kronor). Någon särskild nedsättning för icke familjeförsörjare skall ej äga rum. Pensionen liksom därå belöpande dyrtidstillägg skall för framtiden utbetalas månadsvis, ej kvartalsvis.

För att i någon mån tillgodose innehavarna av de lägsta pensionsbeloppen och särskilt i avsikt att för dem kompensera den minskning av dyrtidstillägget, som orsakas av de ändrade reglerna för grundtalets bestämmande, hava föreslagits vissa s. k. *pensionstillägg* att utgå till de pensionärer, vilkas pension understiger 2,560 kronor per år. Pensioner under 1,500 kronor skola i regel ökas med 180 kronor för år räknat, pensioner mellan 1,500 och 2,000 kronor med 120 kronor, pensioner mellan 2,000 och 2,500 kronor med 60 kronor samt pensioner mellan 2,500 och 2,560 kronor med det belopp, som erfordras för att pensionen och tillägget tillsammans skola uppgå till 2,560 kronor. I övergången mellan högre och lägre tilläggsbelopp skola vissa särskilda jämkningar företagas. Även å pensionstillägget skall beräknas dyrtidstillägg. — De pensionärer, vilka komma i åtnjutande av dylika pensionstillägg, erhålla i de allra flesta fall någon — i de lägsta pensionslägena en relativt taget ganska betydande — förhöjning av sammanlagda pensionsbeloppet.

Då jämlikt 3 § lagen om krigstidsunderstöd, de grunder, som gälla för krigstidstillägg eller annat dylikt understöd åt statens pensionärer, skola äga motsvarande tillämpning i fråga om krigstidstillägg åt prästerliga emeriti, torde med hänsyn till ovan berörda ändringar i grunderna för utmätandet av det statspensionärerna tillkommande dyrtidstillägget vissa jämkningar böra äga rum i de bestämmelser, som för närvarande ligga till grund för beräknandet av dyrtidstillägget åt innehavarna av prästerliga emeritilöner.

Till en början torde böra erinras därom, att emeritilönerna med hänsyn till tidpunkten för tillkomsten av de författningsbestämmelser, vilka normera dessa löner, äro att likställa med de icke nyreglerade pensionerna.

Enär lagen den 9 december 1910 om emeritilöner för präster innehåller föreskrift därom, att emeritilön skall utbetalas kvartalsvis, lärer jämväl det å dylik lön belöpande dyrtidstillägget böra bestämmas och utbetalas per kvartal. För att i möjligaste mån åstadkomma överensstämmelse med statspensionärernas dyrtidstillägg, vilket skall utgå månadsvis, torde såsom grundtal för varje särskilt

[1]) För närvarande tillämpas vid utmätandet av pensionärernas dyrtidstillägg ett högre grundtal än det, som användes vid beräkningen av tillägget åt de i tjänst varande befattningshavarna.

ecklesiastikkvartal böra gälla det grundtal, som äger tillämpning i fråga om beräkning av dyrtidstillägg åt statens pensionärer under *kvartalets första månad.*

Den del av emeritilönen varå utgår dyrtidstillägg efter ett procenttal, motsvarande grundtalet, synes böra bestämmas till 180 kronor per kvartal. För emeritus, som vid ecklesiastikårets början på grund av försörjningsplikt underhöll barn under 16 år, bör den del av kvartalslönen, för vilken dyrtidstillägget utgår efter nyssberörda procenttal, ökas med 30 kronor för varje dylikt barn. Genom dessa belopp åstadkommes den erforderliga likheten med statspensionärerna (respektive 60 och 10 kronor för månad).

Någon förhöjning av emeritilönen, motsvarande det för statspensionärerna föreslagna pensionstillägget, lärer med hänsyn till bestämmelserna i emeritilönelagen icke kunna vidtagas utan kyrkomötets hörande. För att innehavarna av de lägsta emeritilönerna icke skola komma i sämre ställning än statspensionärer med motsvarande pensioner torde därför nu annan utväg ej stå till buds än att förhöja det dyrtidstillägg, som efter ovan angivna regler skulle tillkomma innehavare av emeritilön, med ett fixt belopp, motsvarande pensionstillägget jämte därå belöpande dyrtidstillägg.

De prästerliga emeritilönerna ligga i regel över den nivå, där pensionstillägg skall utgå. Undantag bilda *dels* de emeritilöner — samtliga å 1,500 kronor — som utgå till e. o. prästmän, *dels ock* de emeritilöner, som tillkomma de lägst avlönade komministrarna, och vilka utgå med lägst 2,000 kronor.[1]) Därest emeriti skola bliva jämnställda med statens pensionärer, böra de följaktligen erhålla förhöjning i dyrtidstillägget med nedan angivna belopp per kvartal:

1) e. o. emeritus: 30 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg (efter ett grundtal av 90 blir tillägget 14 kronor 70 öre);

2) komminister med en emeritilön från och med 2,000 kronor till och med 2,500 kronor: 15 kronor jämte därå belöpande dyrtidstillägg (7 kronor 35 öre);

3) komminister med emeritilön över 2,500 kronor men under 2,560 kronor: så stort belopp, som utgör skillnaden mellan det honom enligt vanliga grunder tillkommande dyrtidstillägget och det tillägg, som utgår för en emeritilön å 2,560 kronor.

Sagda förhöjning synes för emeriti, som tillhöra kategorierna 1) och 2) här ovan, lämpligen kunna bestämmas till respektive 44 kronor och 22 kronor för kvartal. Skulle grundtalet komma att under ecklesiastikårets lopp nedgå avsevärt under 90, bliva nämnda belopp visserligen något för höga, men skillnaden blir så obetydlig — endast några få kronor för år — att den ej synes motivera de nog så invecklade bestämmelser, som skulle bliva nödvändiga, därest man vill låta förhöjningen noggrant avpassas efter grundtalets växlingar, och detta desto mindre, som det rör sig om ett jämförelsevis litet antal emeriti (endast omkring 25 stycken).

Enligt kommitténs mening bör således dyrtidstillägget till emeriti utgå med *dels* ett belopp, bestämt i förhållande till ett för varje kvartal gällande grundtal *(procentuellt tillägg)*, *dels ock* ett för varje kvartal lika belopp *(fast tillägg)*. Utmä-

[1]) Till e. o. prästmän utgå för närvarande 20 stycken emeritilöner. De emeriti inom komministergraden, som tillhöra denna kategori äro endast några få, 4 à 5 stycken, samtliga med emeritilöner mellan 2,000 och 2,500 kronor.

tas dessa båda tillägg efter förut angivna normer, komma de prästerliga emeriti att bliva praktiskt taget likställda med statens pensionärer i motsvarande pensionslägen.

Grunderna i övrigt för tilläggets beräknande.

I fråga om de grupper av befattningshavare, som skola erhålla dyrtidstillägg, och de löneförmåner, å vilka procentuellt tillägg bör beräknas, ävensom beträffande grunderna i övrigt för tilläggets utmätande synes annan ändring i de bestämmelser, vilka gälla för ecklesiastikåret 1921—1922, icke vara påkallad, än att i fall, som avses i § 5 av kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 461), dagtillägg må utgå allenast i den mån sagda tillägg överstiger ett belopp, motsvarande 41 procent av de i paragrafen angivna löneförmånerna.

Departementschefen.

Såsom framgår av det nyss anförda, föreslår kyrkofondskommittén ifråga om *dyrtidstilläggets storlek,* att tillägget till *de i tjänst varande prästmännen* måtte även under ecklesiastikåret 1922—1923 utgå i form av dels dagtillägg, dels ock procentuellt tillägg. Dagtillägget har utmätts så, att det skulle motsvara den förhöjning i statstjänstemännens tillägg, som uppkommer därigenom, att tillägget å viss del av månadslönen utgår efter en högre procentsats än tillägget å återstoden av berörda lön. Till prästerlig befattningshavare med *en* familjemedlem att försörja skulle dagtillägget utgå med 1 krona 15 öre för dag. För varje familjemedlem utöver den första skulle dagtillägget ökas med 20 öre. Det procentuella tillägget skulle utgöra 42 procent å avlöningsförmånerna. Till icke-familjeförsörjare skulle dyrtidstillägget utgå med $^{9}/_{10}$ av det belopp, som för motsvarande avlöning skulle hava tillkommit en prästman med en familjemedlem. Vid beräknande av dyrtidstilläggets storlek har kommittén utgått från ett indextal av 200 såsom det sannolika medelindextalet för 1922 års tre sista kvartal samt tillämpat de grunder, som föreslagits för utmätande av dyrtidstillägg åt befattningshavare i statens tjänst. För att bibehålla den proportion mellan prästernas och statstjänstemännens dyrtidstillägg, som hittills ansetts skälig, har kommittén satt det procentuella tillägget 7 procent lägre än det procenttal, som motsvarar $^{55}/_{100}$ av grundtalet.

Därest man, med utgångspunkt från ett indextal av 200 såsom gällande vid ecklesiastikårets början, söker i fråga om prästernas dyrtidstillägg tillämpa de i kommitténs betänkande angivna grunderna för utmätande av statstjänstemännens dyrtidstillägg, måste man enligt min mening komma till det resultatet, att de av kommittén föreslagna beloppen och procentsatserna äro lämpligt avvägda. Jag ansluter mig därför till kommitténs ovan refererade förslag be-

träffande dagtillägg och procentuellt tillägg. Dock vill jag i likhet med kommittén understryka, att förslagen hänföra sig till ett indextal av 200, samt att följaktligen, därest indextalet kommer att under ecklesiastikåret avsevärt nedgå under nämnda tal, såväl dagtillägget som det procentuella tillägget böra undergå skälig sänkning.

I fråga om de *grupper av befattningshavare, som skola erhålla dyrtidstillägg,* och de *löneförmåner, å vilka procentuellt tillägg bör beräknas,* torde någon ändring av de för närvarande gällande bestämmelserna icke erfordras.

Kyrkofondskommitténs förslag rörande grunderna för dyrtidstillägg åt *innehavare av prästerliga emeritilöner* innebär vissa ändringar av nu gällande grunder härför. Såsom framgår av vad kommittén härom anfört är anledningen den att det synes önskligt att såsom hittills skett de prästerliga pensionärerna i möjligaste mån jämställas med pensionerade f. d. befattningshavare i statens tjänst. Kommittén har erinrat, att förslag utarbetats att öka de lägsta pensionerna med vissa fasta belopp, pensionstillägg, varå dyrtidstillägg skulle få beräknas liksom å de vanliga pensionerna. Detta förslag har numera vunnit Kungl. Maj:ts gillande och genom proposition den 3 mars 1922 (nr 125) framlagts för riksdagen i samband med förslag om dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare. Då på grund av bestämmelserna i lagen om emeritilöner för präster den 9 december 1910 någon möjlighet icke finnes att tilldela emeriti något dylikt pensionstillägg, har kommittén ansett, att motsvarande förmån, som sålunda beretts statens pensionärer, i samband med dyrtidstillägget borde beredas emeriti med lägsta emeritilöner, d. v. s. de, som varit extra ordinarie präster och komministrar med låga löner. Utom det hittills utgående procentuella dyrtidstillägget skulle till dessa utgå ett fast tillägg, vilket sålunda skulle motsvara statspensionärernas pensionstillägg jämte därå belöpande dyrtidstillägg. Då det synes mig vara med billigheten överensstämmande att jämväl pensionerade präster med låga pensioner bliva bättre ställda, ansluter jag mig till detta kommitténs förslag såsom ett lämpligt sätt att vinna sagda mål. Övriga av kommittén föreslagna ändringar i nu gällande grunder för dyrtidstillägg åt emeriti äro beroende på önskan att vinna överensstämmelse med bestämmelserna rörande dyrtidstillägg åt f. d. befattningshavare i statens tjänst och synas mig lämpligen böra vidtagas. Jag anser mig således kunna

helt biträda kommitténs förslag jämväl i vad det avser dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1922—1923 åt innehavare av prästerliga emeritilöner.

Kostnadsberäkningar.

Jag övergår härefter till att behandla *dels* frågan om kostnaden för dyrtidstillägget under ecklesiastikåret 1922—1923, därest detta tillägg kommer att utgå enligt de av mig förordade grunderna, *dels ock* spörsmålet om kyrkofondens förmåga att bära den på fonden belöpande andelen av sagda kostnad.

I förstnämnda hänseende yttrar kommittén följande:

Totala beloppet dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1921—1922.

Kommittén har verkställt beräkningar rörande storleken av det belopp, vartill prästernas dyrtidstillägg, därest det komme att utdelas efter förut angivna grunder, sammanlagt skulle uppgå under ecklesiastikåret 1922—1923. Enligt dessa kalkyler skulle hela tilläggsbeloppet för ordinarie präster och ständiga adjunkter komma att uppgå till omkring 5,650,000 kronor, för adjunkter i egentlig bemärkelse till omkring 230,000 kronor, för kontraktsadjunkter till omkring 14,000 kronor, för kontraktsprostar till omkring 32,000 kronor och för emeriti till omkring 150,000 kronor eller tillhopa omkring 6,076,000 kronor.

Kostnadens fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden.

På grund av stadgandet i 4 § lagen den 30 augusti 1918 kommer i vissa fall en del av dyrtidstillägget till det ordinarie prästerskapet och de ständiga adjunkterna i nyreglerade pastorat att påvila pastoraten i form av ökade församlingsavgifter inom den stadgade ramen av 6 öre per 10 kronor av hela inkomstbeloppet. Återstoden av tillägget till nämnda befattningshavare får kyrkofonden vidkännas *dels* i form av minskad inkomst av arrendemedel, lägenhetsavgälder och räntor, vilka eljest skulle från pastoraten hava inleverérats till fonden enligt 3 § 5 mom. kyrkofondslagen, *dels* genom ökad utbetalning af skogsförsäljningsmedel, som tillkomma pastoraten enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen, *dels ock* genom förhöjda bidrag till pastoraten enligt 21 § sistnämnda lag.

För att kunna utröna, huru stor del av tilläggsbeloppet till ordinarie präster och ständiga adjunkter — såsom förut meddelats tillhopa omkring 5,650,000 kronor — som kan förväntas komma att bestridas genom ökade församlingsavgifter, och huru stor anpart därav, som torde komma att belasta kyrkofonden, har kommittén varit nödsakad utföra särskilda beräkningar för varje nyreglerat pastorat. Sagda kalkyler hava verkställts med utgångspunkt från de taxeringsvärden och inkomstbelopp, som fastställts vid 1919 års taxeringar, samt med användande i övrigt av de senaste uppgifter angående avlöningstillgångarnas storlek, vilka varit för kommittén tillgängliga. Undersökningen har givit till resultat, att omkring 1,978,000 kronor eller cirka 35 procent av totalbeloppet kan beräknas komma att åvila församlingarna, under det att omkring 3,672,000 kronor eller ungefär 65 procent skulle stanna å kyrkofonden.

Då dyrtidstillägget till adjunkter i egentlig bemärkelse, kontraktsadjunkter, kontraktsprostar och emeriti, tillhopa omkring 426,000 kronor, i sin helhet utgår

från kyrkofonden, skulle denna således få att svara för inalles 4,098,000 kronor av totalkostnaden för tillägget.

Följande tablå innehåller en sammanställning av de utav kyrkofondskommittén gjorda beräkningarna angående tilläggsbeloppens storlek samt deras fördelning mellan pastoraten och kyrkofonden.

	Totalbelopp	Av totalbeloppet bestrides av	
		pastoraten	kyrkofonden
	Kronor	Kronor	Kronor
Kyrkoherdar, komministrar, ständiga adjunkter	5,650,000	1,978,000	3,672,000
Adjunkter i egentlig bemärkelse	230,000	—	230,000
Kontraktsadjunkter	14,000	—	14,000
Kontraktsprostar	32,000	—	32,000
Emeriti	150,000	—	150,000
Summa	6,076,000	1,978,000	4,098,000

Rörande kyrkofondens förmåga att bära utgiften för tillägget uttalar sig kommittén på följande sätt:

Kyrkofondens ställning enligt 1921 års bokslut.

Kyrkofondens kapitalbehållning har hittills år från år ökats. Vid 1920 års utgång uppgick densamma enligt den å statskontorets fondbyrå upprättade s. k. fondredogörelsen till 30,573,384 kronor 24 öre. Enligt det å sagda byrå verkställda sammandraget av fondens kassa- och lånekonton utgjorde behållningen vid berörda tidpunkt 28,140,873 kronor 92 öre. Skillnaden mellan de belopp, som redovisas i fondredogörelsen, och dem, som finnas intagna i sammandraget av kassa- och lånekontona, uppgives huvudsakligen bero på den omständigheten, att *fondredogörelsen* såsom kyrkofondens inkomst av skogsförsäljningsmedel för ett visst år upptar dels de belopp, som vid årets virkesförsäljningar betingats såsom köpeskilling, oberoende av om sagda belopp inflyta under detta eller kommande år, dels ock värdet av inneliggande osålt virkeslager, detta värde upptaget endast till avverknings- och apteringskostnaden, under det att *sammandraget av kassa- och lånekontona* endast upptar de belopp, som under året av domänstyrelsen inlevererats till kyrkofonden, och vilka belopp hänföra sig till såväl det föregående som det löpande årets virkesförsäljningar. Med grunderna för kyrkofondslagen torde måhända bäst överensstämma att vid bedömandet av kyrkofondens ställning utgå från siffrorna i berörda sammandrag av kassa- och lånekontona.

Kyrkofondens räkenskaper för år 1921 hava nyligen preliminärt avslutats. Ur det härvid uppgjorda sammandraget av kassa- och lånekontona hava hämtats följande uppgifter, därvid siffrorna avrundats till jämna femtusental. Fondens behållning, vilken, såsom nyss meddelats, vid årets början uppgick till 28,140,000 kronor, har vid årets slut nedgått till 23,960,000 kronor. Fondens inkomster

hava uppgått till sammanlagt 5,980,000 kronor och utgifterna till inalles 9,745,000 kronor. Härjämte har från kyrkofonden till Ruskåsens fond överförts ett belopp av tillhopa 415,000 kronor. Kyrkofondens behållning har således under året minskats med i runt tal 4,180,000 kronor. De egentliga utgifterna hava överstigit inkomsterna med omkring 3,765,000 kronor.

Vid bedömande av sagda inkomst- och utgiftsbelopp äro att beakta åtskilliga omständigheter av tillfällig karaktär, vilka haft till följd *dels* att inkomstbeloppet blivit abnormt lågt, *dels ock* att utgiftssumman är abnormt hög.

Vad först beträffar inkomstsidan, är att märka, hurusom skogsförsäljningsmedlen, vilka under de närmast föregående åren utgjort fondens ojämförligt viktigaste inkomstpost, under år 1921 helt och hållet uteblivit, i det att domänstyrelsen icke till statskontoret kunnat inleverera några dylika medel. I fråga om utgifterna måste man beakta, att fondens utbetalningar för tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1920—1921 samt för dyrtidstillägg å sagda löneförbättring, vilka utgifter egentligen bort till allra största delen belasta 1920 års räkenskaper, icke hunnit verkställas före 1920 års utgång. Under år 1921 har fonden således fått vidkännas kostnaden för två ecklesiastikårs tillfälliga löneförbättring med därå belöpande dyrtidstillägg. Vidare måste man taga i betraktande, att de till vederbörande kyrkoråd under september och följande månader verkställda utbetalningarna av pastoraten tillkommande dels skogsmedel enligt 19 § 4 mom. prästlöneregleringslagen, dels ock bidrag enligt 21 § samma lag beräknats med utgångspunkt från de jämlikt kungörelsen den 29 juni 1921 (nr 461) fastställda dyrtidstilläggen. Genom de två sänkningar, som under ecklesiastikårets lopp vidtagits beträffande tilläggen för tredje och fjärde ecklesiastikkvartalen — kungörelserna den 28 oktober 1921 (nr 629) och den 13 januari 1922 (nr 15) — hava de pastoraten enligt nyssberörda lagrum tillkommande bidragen undergått en avsevärd minskning, något som medför skyldighet för kyrkoråden att efter ecklesiastikårets utgång till kyrkofonden återbära skillnadsbeloppet (se kungörelsen den 31 oktober 1919, nr 720). Rörande storleken av nu omförmälda båda belopp — fondens utgifter för tillfällig löneförbättring för ecklesiastikåret 1920—1921 med därå belöpande dyrtidstillägg samt fondens fordran hos pastoraten på grund av de för höga utbetalningarna av bidrag enligt 19 § 4 mom. och 21 § löneregleringslagen — har kommittén verkställt särskilda beräkningar, vilka dock endast kunnat bliva approximativa. Dessa hava givit vid handen, att förstnämnda belopp torde kunna uppskattas till omkring 1,000,000 kronor, det sistnämnda till cirka 600,000 kronor.

De formella förutsättningarna för beviljande av dyrtidstillägg för 1922—1923.

I lagen den 30 augusti 1918 om krigstidsunderstöd stadgas, att kyrkofonden icke må för något år i vidsträcktare mån tagas i anspråk för gäldande av krigstidsunderstöd än som motsvarar fondens återstående överskott för närmast föregående kalenderår, sedan samtliga fonden eljest åliggande utgifter blivit bestridda. Till bestridande av kostnaden för dyrtidstillägg för ecklesiastikåret 1922—1923 lärer således enligt detta författningsrum få disponeras ett belopp, motsvarande skillnaden mellan fondens inkomster under år 1921 och dess så att säga ordinarie utgifter (d. v. s. de utgifter, som icke hänföra sig till dyrtidstilllägget) under samma år.

Det har visat sig förenat med oöverstigliga svårigheter att med tillhjälp av för kommittén tillgängliga räkenskapsmaterial fullt exakt utröna storleken av fondens utgifter under år 1921 för prästernas dyrtidstillägg. Anledningen härtill är den, att fondens utgifter för dyrtidstillägget åt ordinarie präster och ständiga adjunkter författningsenligt bestridas med enahanda medel som i fråga om fondens utgifter för sådana prästers fasta avlöning och tillfälliga löneförbättring. De av dyrtidstilläggen föranledda direkta utgifterna — frånsett sålunda vad fonden får vidkännas i form av minskad inkomst av arrendemedel m. m. — bestå alltså antingen i ökad utbetalning till pastoraten av skogsmedel eller ock i förhöjt bidragsbelopp enligt 21 § löneregleringslagen. På grund av sagda förhållande hava nämnda utgifter i stor utsträckning redovisats under nyssberörda rubriker utan angivande av, i vilken omfattning utbetalningen föranletts av bestämmelserna om dyrtidsunderstöd. Av kommittén verkställda approximativa beräkningar hava emellertid givit vid handen, att fondens direkta utgifter under år 1921 för dyrtidstillägget sammanlagt torde hava uppgått till omkring 5,740,000 kronor, i följd varav fondens ordinarie utgifter synas kunna beräknas till omkring 4,000,000 kronor.

Då fondens inkomster år 1921 uppgingo till nära 6,000,000 kronor, torde det i lagen om krigstidsunderstöd åsyftade belopp, utöver vilket kyrkofonden icke annat än i särskilda fall skulle få tagas i anspråk för gäldande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1922—1923, kunna beräknas till omkring 2,000,000 kronor, ett belopp, vilket, såsom framgår av den här förut intagna tablån, med cirka 2,100,000 kronor understiger den summa — omkring 4,100,000 kronor — som är erforderlig för att tilläggen skola kunna utgå enligt förut angivna grunder.

Efter den genom lagen den 22 april 1921 vidtagna ändring i krigstidsunderstödslagen kan emellertid, där särskilda skäl föreligga, till beredande av dyrtidstillägg användas jämväl ytterligare belopp, dock med iakttagande av viss i författningsrummet närmare angiven begränsning, avseende att förhindra alltför stor minskning av fondens kapitalbehållning. Det belopp, som sålunda under ett visst år ytterligare kan tagas i anspråk, får icke överstiga den kapitalökning, fonden intill närmast föregående kalenderår vunnit efter den 31 december 1918.

Vid 1918 års slut uppgick fondens kapitalbehållning enligt sammandraget av kassa- och lånekontona till omkring 19,100,000 kronor. Den 1 januari 1921 hade behållningen, såsom förut meddelats, stigit till cirka 28,140,000 kronor. Ökningen utgör i runt tal 9,000,000 kronor, ett belopp, som lämnar fullt tillräcklig tillgång till täckande av berörda underskott å 2,100,000 kronor.

Att sådana särskilda skäl föreligga, som utgöra förutsättning för en tillämpning av sistnämnda lag, kan ej gärna vara föremål för tvekan. Anledningen till att fondens inkomster för närvarande äro otillräckliga för att bestrida dyrtidstilläggen beror ju, såsom framgår av det förut anförda, på förhållanden av tillfällig natur, framför allt på den omständigheten, att från de ecklesiastika skogarna under år 1921 till statskontoret icke inlevererats några som helst skogsförsäljningsmedel.

Kommittén har ansett sig böra undersöka icke blott, huruvida de formella förutsättningarna föreligga för beviljande för ecklesiastikåret 1922—1923 av ett

dyrtidstillägg av den storlek, som enligt det föregående ifrågasatts, utan även i vilken mån fonden må antagas äga förmåga att med anlitande av sina årsinkomster för år 1922 bestrida, utöver sina ordinarie utgifter, även den på fonden belöpande andelen av sagda dyrtidstillägg.

Vid denna frågas bedömande har man att beakta, utom annat, nedan berörda två faktorer.

Uti sitt den 6 mars 1922 avgivna utlåtande angående *tillfällig löneförbättring* under ecklesiastikåret 1922—1923 åt kyrkoherdar och komministrar i nyreglerade pastorat samt åt kontraktsprostar och vissa extra ordinarie präster har kommittén hemställt, att dylik löneförbättring måtte utgå för nämnda ecklesiastikår enligt samma grunder, som gälla för ecklesiastikåret 1921—1922. Av utlåtandet framgår, att kommittén beräknat sammanlagda beloppet tillfällig löneförbättring under ecklesiastikåret 1922—1923 åt ordinarie präster och ständiga adjunkter till 1,320,000 kronor, åt adjunkter i egentlig bemärkelse till 40,000 kronor, åt kontraktsadjunkter till 4,000 kronor samt åt kontraktsprostar till 16,000 kronor. Sistnämnda tre belopp skulle i sin helhet belasta kyrkofonden. Av beloppet 1,320,000 kronor ansågos omkring 594,000 kronor komma att falla på pastoraten, under det att kyrkofonden skulle få vidkännas återstående cirka 726,000 kronor. Kyrkofondens totalutgift för den tillfälliga löneförbättringen skulle således uppgå till omkring 786,000 kronor.

Vidare är att taga hänsyn till det belopp, som fonden under år 1922 kan beräknas komma att få utgiva såsom *lönetillskott* åt präster i ännu icke nyreglerade pastorat för ecklesiastikåret 1921—1922.

I det utlåtande angående lönetillskott ur kyrkofonden för nämnda ecklesiastikår åt präster i icke nyreglerade pastorat, som kommittén inom den närmaste framtiden ärnar avgiva, föreslår kommittén, såsom en konsekvens av minskningen av dyrtidstillägget för de nyreglerade prästerna, lägre lönetillskott åt det oreglerade prästerskapet. Med utgångspunkt från dessa lägre tillskott och med hänsyn till att en mycket stor del av de förut oreglerade prästerna vid ecklesiastikårets början ingått i ny lönereglering, har kommittén beräknat, att lönetillskotten för ecklesiastikåret 1921—1922 komma att sammanlagt avsevärt understiga tillskotten för ecklesiastikåret 1920—1921. Minskningen i fondens utgifter för sagda ändamål torde uppgå till omkring 650,000 kronor.

Beräkning över kyrkofondens inkomster och utgifter under år 1922.

En beräkning, huru kyrkofondens inkomster och utgifter kunna förväntas komma att ställa sig under år 1922, är givetvis synnerligen vansklig och kan icke bliva annat än i hög grad approximativ. Beräkningen, vid vilken kommittén, med hänsyn till den rådande depressionen, ansett sig böra utgå från att några skogsförsäljningsmedel icke komma att under året inlevereras för fondens räkning, har givit vid handen, att, därest tillfällig löneförbättring, dyrtidstillägg och lönetillskott beviljas enligt de av kommittén föreslagna grunderna, det belopp, varmed kyrkofondens utgifter år 1922 kunna förväntas komma att överstiga dess inkomster, torde uppgå till omkring 1,000,000 kronor. Fondens kapitalbehållning, som vid 1922 års början utgjorde cirka 23,960,000 kronor, bör alltså vid samma års slut uppgå till omkring 22,960,000 kronor, ett belopp, som

ligger väsentligt över den kapitalbehållning, vilken togs till utgångspunkt för förberörda ändring i krigstidsunderstödslagen.

Fondens förmåga att bära framtida dyrtidstillägg.

Rörande kyrkofondens förmåga att för framtiden bära de dyrtidstillägg, som till äventyrs må befinnas erforderliga, kunna naturligen inga säkra beräkningar verkställas. Å ena sidan torde få tagas i beräkning en fortsatt nedgång i levnadskostnaderna och på grund därav ett minskat behov av dyrtidstillägg, föranledande ett minskat krav på fonden. Å andra sidan åter torde vara att motse en något ökad belastning av fonden till följd därav, att de inkomstbelopp inom de särskilda pastoraten, som skola ligga till grund för församlingsbidragens utdebitering, torde få förväntas komma att under den närmaste tiden mångenstädes nedgå, medförande minskade församlingsbidrag. Vidare bör beaktas, att man, så snart den nuvarande depressionen på trävarumarknaden givit med sig, torde hava att motse efter hand stigande inkomster från de ecklesiastika skogarna. Med tagen hänsyn till alla olika, på kyrkofondens ekonomi inverkande omständigheter, finnes det efter kommitténs övertygelse grundade skäl antaga, att, även om ett fortsatt ingrepp på fondens kapital skulle ytterligare ett eller annat år visa sig nödigt för att tillgodose det nyreglerade prästerskapets skäliga behov av dyrtidstillägg, fonden dock inom en nära framtid åter skall kunna bestrida sina utgifter med årets inkomster.

Departementschefen.

Såsom av kyrkofondskommitténs utredning framgår beräknas utgifterna för dyrtidstillägg enligt föreslagna grunder åt präster i nyreglerade pastorat under ecklesiastikåret 1922—1923 uppgå till ett sammanlagt belopp av omkring 6,076,000 kronor, varav omkring 1,978,000 skulle bestridas av de särskilda pastoraten och 4,098,000 utgå ur kyrkofonden. Fråga är då, om fondens ställning numera är sådan, att den kan bära denna utgift. Under år 1921 har dess behållning nedgått i avsevärd grad. Från att vid årets början hava uppgått till 28,140,000 kronor har den vid samma års slut nedgått till 23,960,000 kronor. Emellertid synas orsakerna till den under år 1921 sålunda skedda minskningen i fondens behållning delvis bero på särskilda, för året tillfälliga förhållanden, varjämte fonden framdeles kommer att tillföras ersättning för redan verkställda utbetalningar med ganska avsevärda belopp. Trots detta giver utredningen vid handen, att, därest de i lagen den 30 augusti 1918 angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat m. fl. ursprungligen intagna bestämmelserna angående huru mycket av fondens medel som för varje år finge användas till bestridande av dyrtidsunderstöd skulle tillämpas, dyrtidstillägg i föreslagen utsträckning icke skulle kunna beredas ifrågavarande präster under ecklesiastikåret 1922—1923. Den år 1921 vidtagna kompletteringen av dessa bestämmel-

ser lämnar dock möjlighet öppen att använda jämväl ytterligare belopp till dyrtidstillägg. I sådant avseende stadgas att, därest icke skäligt krigstidsunderstöd på grund av de givna bestämmelserna skulle kunna beredas prästerskapet, må, där särskilda skäl föreligga, för ändamålet användas jämväl ytterligare belopp, icke överstigande den kapitalökning, fonden intill det avsedda året vunnit efter den 31 december 1918. Då fonden vid 1918 års slut uppgick till 19,100,000 kronor och vid 1920 års slut såsom förut nämnts till 28,140,000 kronor, utgör ökningen under denna tid omkring 9,000,000 kronor. Något hinder i lagbestämmelserna finnes således icke för att de föreslagna grunderna skola kunna tillämpas under ecklesiastikåret 1922—1923. Då de nuvarande höga levnadsomkostnaderna göra det synnerligen önskligt, att prästerskapet i nyreglerade pastorat beredes dyrtidstillägg i motsvarande utsträckning, som hittills varit fallet, tillstyrker jag kommitténs förslag, även om genom dess godtagande kyrkofondens kapital kommer att i avsevärd grad minskas. Kommitténs uttalande rörande fondens förmåga att för framtiden bära de fonden åliggande utgifterna styrker mig även häruti. Den av kommittén verkställda beräkningen visar, att, därest tillfällig löneförbättring, dyrtidstillägg och lönetillskott beviljas enligt de av kommittén föreslagna grunder, det belopp, varmed kyrkofondens utgifter år 1922 kunna förväntas komma att överstiga dess inkomster, torde uppgå till omkring 1,000,000 kronor. Fonden skulle sålunda vid 1922 års slut kunna beräknas till omkring 22,960,000 kronor, alltså trots minskningen dock avsevärt över behållningen vid 1918 års slut. Visserligen framhåller kommittén, att inga säkra beräkningar kunna verkställas rörande möjligheten att bereda dyrtidstillägg för framtiden, men anser sig dock kunna göra det uttalandet, att grundade skäl finnas för att fonden inom en nära framtid åter skall kunna bestrida sina årsutgifter med årets inkomster. Då fondens minskade inkomster till största delen bero på den rådande depressionen på trävarumarknaden men förhoppningar finnas att denna är av övergående natur samt man torde kunna förutsätta, att dyrtidstilläggen komma att successivt minskas, synes man knappast behöva hysa några allvarliga farhågor för fondens förmåga att för framtiden bära densamma åliggande utgifter. Enär grunderna för tilläggets utmätande för varje år skola fastställas av riksdagen samt i samband därmed en prövning av kyrko-

fondens bärkraft årligen kommer att äga rum, torde för övrigt fullt tillräcklig garanti förefinnas för att dyrtidstillägget i framtiden icke bestämmes till högre belopp än som är förenligt med kyrkofondens ordinarie åligganden.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att

dels godkänna de av mig i det föregående förordade allmänna grunderna för beviljande av dyrtidstillägg under ecklesiastikåret 1922—1923 till de prästmän, som finnas omförmälda i lagen den 30 augusti 1918 (nr 724) angående krigstidsunderstöd åt präster i nyreglerade pastorat samt åt vissa extra ordinarie präster och innehavare av prästerliga emeritilöner ävensom i lagen den 19 november 1920 (nr 844) angående dyrtidstillägg åt kontraktsprostar;

dels ock bemyndiga Kungl. Maj:t att, därest det grundtal, i förhållande vartill statstjänstemännens dyrtidstillägg utgår, blir föremål för sänkning, förordna, att det till de i tjänst varande prästmännen utgående dyrtidstillägget skall undergå skälig minskning.

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen bifalla samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Harald Frisk.

Stockholm 1922, Ivar Hæggströms Boktryckeri A. B.
220696